

ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ЯЗЫКОВЫХ СПОСОБОВ ЭКСПРЕССИВНОСТИ ТЕКСТОВ АГРАРНОЙ ТЕМАТИКИ

В статье рассматриваются понятие экспрессивности и особенности перевода наиболее употребляемых языковых средств экспрессивности, которые имеют место в научной литературе аграрной тематики, в частности сравнение, эпитет и метафора.

Ключевые слова: научный стиль, экспрессивность, языковые средства экспрессивности, стилистический прием.

N. Pilgyi (Kolesnik), N. Riman

FEATURES OF TRANSLATION OF LINGUISTIC METHODS OF EXPRESSIVENESS OF TEXTS OF AGRARIAN SUBJECT

This article considers the category of expressivity and translation peculiarities of the most common linguistic means of expressivity, which take place in scientific agrarian texts, specifically simile, epithet and metaphor.

Key words: academic voice, expressivity, linguistic means of expressivity, stylistic device.

Стаття надійшла до редакції 25.03.2011

УДК 811.111:37.018.43

*Ковтун О.О., Лазарєва О.Я.
Харків, Україна*

**ДОСВІД СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ В СИСТЕМІ «ВЕБ-КЛАС «ХП»»**

Вивчення мови є засобом налагодження міжнародних зв'язків, що сприяють розвитку міжкультурної свідомості. Особливого значення набуває вивчення іноземних мов у вищих технічних навчальних закладах в умовах євроінтеграції. Бо сучасний інженер – це не просто фахівець, що володіє певним обсягом знань та вмінь, а людина, яка постійно вдосконалює свою кваліфікацію, що практично неможливо без опанування світового досвіду. Найактуальнішу інформацію інженер може отримати з друкованих видань, а також відвідуючи міжнародні виставки, ярмарки, шляхом персонального спілкування з іноземними колегами, в тому числі й шляхом Інтернет-листування. Тому метою навчання студентів інженерних спеціальностей іноземній мові є в пе-

ршу чергу формування комунікативної компетенції, а також інших видів мовленнєвої діяльності.

Існує багато підтверджених часом та ефективних методик вивчення іноземної мови. Але в умовах, коли на вивчення іноземних мов виділяється за розкладом невелика кількість аудиторних годин, підвищується значення самостійної роботи студентів, що цілком узгоджується з рекомендаціями Ради Європи щодо освіти в цілому [1]. Від навчання у форматі “teaching” ми переходимо до формату “learning”. Тепер уже не стільки людину вчать, скільки людина вчиться сама. У рамках цієї парадигми навчання триває все життя (life-long learning), а викладачі можуть допомогти в організації самостійної роботи [3].

Одним з нових підходів в організації самостійної роботи є використання дистанційних курсів, оснований на Інтернет-технологіях. Безумовно, ці технології є не тільки засобом навчання, але й засобом доставки до студентів високоякісних навчальних матеріалів, а також потужним засобом доступу до безмежних джерел інформації. Крім того студенти мають можливість підтримки стосунків в процесі навчання через віртуальне спілкування. Під час опанування знаннями студенти здійснюють пошук інформації вже не на паперових носіях (у книгах, підручниках, журналах), а в інформаційних ресурсах комп'ютерних мереж. Згідно рекомендацій Ради Європи, застосування при навчанні мовам сучасних технічних засобів, в тому числі й мультимедійних, є одним з пріоритетних напрямків розвитку системи освіти в цілому [2].

Кафедра іноземних мов німецького технічного факультету НТУ «ХП» активно підтримує цю концепцію і впроваджує новітні технології в навчальний процес. Прикладом цього є розробка і використання ряду дистанційних курсів з англійської та німецької мов. Наукова та методична підтримка цього процесу здійснюється науково-дослідною групою «Науково-методичні засади щодо розробки дистанційних курсів з іноземних мов», створеною на кафедрі у 2004 році. Для розробки дистанційних курсів викладачі-учасники групи опанували технологію їх проектування у комп'ютерних середовищах «СІМ» та «Веб-клас «ХП»». В цій статті детально розглядаються два дистанційні курси – “English for Special Purposes 1.1” та “English Professional 1.2”, створені у середовищі «Веб-клас «ХП»».

Оскільки дистанційні курси створювались, в першу чергу, для студентів нашого технічного університету, то вони за змістом і призначенням повністю відповідають змісту і задачам навчальної програми з вивчення іноземної мови. Вони призначені для студентів 1 курсу всіх спеціальностей, об'єднані спільною ідеологією навчання, єдиною технологією, структурою, тому надалі ми будемо називати їх загальною – «дистанційний курс».

Цілі курсу, враховуючи специфіку дистанційного навчання, можна сформулювати наступним чином:

– надати інформаційні матеріали для опанування англійською мовою в обсязі, необхідному для студентів технічних ВНЗ першого курсу;

– сформувати та вдосконалити навички читання, перекладу, комунікаційної компетенції;

– стимулювати до використання отриманих знань при спілкуванні з однолітками, читанні фахових текстів та у майбутній професійній діяльності.

Для роботи з дистанційним курсом студентам необхідні:

- базові знання англійської мови (рівень B1);
- початкові навички роботи з ПК, електронною поштою та Internet;
- можливість доступу до мережі Internet;
- бажання вчитись самостійно.

Передбачається, що опанувавши матеріали курсу, студенти навчатимуться:

- правильно складати речення з використанням усіх часових форм дієслова, в тому числі в пасивному стані;
- використовувати вивчену лексику в ситуаціях повсякденного життя;
- спілкуватися з іноземцями в Інтернеті;
- читати нескладні тексти за фахом;
- розуміти інформацію з англійських сайтів;
- нарешті зрозуміти, про що співають Beatles та інші улюблені співаки.

Курс розрахований на перший та другий семестри першого курсу (модулі 1, 2, 3, 4, згідно навчальної програми).

В курсі передбачається вивчення наступних розділів:

- Граматика: правила побудови англійського речення; часові форми дієслова; ступені порівняння прикметників; пасивний стан дієслова; модальні дієслова; багатофункціональні дієслова;
- Усні теми: “Презентація студента та спеціальності”, “Наш університет”, “Україна”, “Англійські країни”, “Освіта в Україні та в західних країнах”, “Подорожі” тощо;
- Розмовні формули: “Згода - Незгода”, “Позитивні та негативні відповіді”, “Емоційні вислови”;
- Тексти за фахом та країнознавчого характеру.

Щоб потрапити до дистанційного курсу студент має, перш за все, вказати його адресу в будь-якому браузері й перейти таким чином до стартової сторінки курсу. Зі стартової сторінки кожний студент повинен зареєструватися та заповнити вступну анкету. Після цього він може ознайомитись з планом занять і почати навчання, вибираючи відповідне заняття в розділі «План курсу» на стартовій сторінці.

Кожне заняття, згідно технології «Веб-клас «ХІІІ»», починається зі знайомства з цілями, змістом, основними поняттями розділу («Ключові слова»), планом заняття та детальним планом роботи. Ця інформація міститься на окремій сторінці, з якої за допомогою гіперпосилання можна перейти до відповідних розділів:

– Граматика - знайомство з теоретичним матеріалом і виконання граматичних вправ, включаючи тести;

– Текст за фахом - читання та переклад тексту, виконання вправ на розуміння тексту;

– Усна тема - читання тексту чи діалогів за темою заняття та виконання лексичних вправ;

– Письмове завдання - виконання письмових завдань, пов'язаних з темою заняття, наприклад, заповнення анкет, таблиць тощо;

– Домашнє завдання - виконання граматичних і лексичних завдань, які відсилаються тьютору.

Ознайомитись з планом роботи на кожний тиждень можна також зі стартової сторінки – розділ «Завдання», в якому також вказана максимальна кількість балів за виконання кожного виду роботи на занятті, тобто студент знайомиться з об'єктивними критеріями оцінки його роботи.

Рейтинг успішності студентів групи щонеділі заноситься у спеціальний розділ «Результати». Там містяться дані про результати виконання всіх передбачених планом видів роботи, впорядковані за кількістю балів в порядку зменшення.

Структура всіх занять є однотипною. Студенти звикають до логіки побудови матеріалу, що дозволяє їм планувати свій час і зусилля.

Технологія дистанційних курсів дає можливість створення та забезпечення доступу студентам до бази даних основних граматичних понять, які використовуються під час викладення граматичного матеріалу. Ці поняття організовані у вигляді «Глосарію», звернутися до якого можна як зі стартової сторінки, так і з першої сторінки кожного заняття – посилання «Ключові слова». Глосарій також містить деяку довідкову інформацію, наприклад, таблицю англійських неправильних дієслів.

Дистанційне навчання має певні особливості, в тому числі й візуальної організації матеріалу. Ми виходили з того, що з точки зору ергономіки найбільш ефективно сприймається інформація, розташована в межах одного «екрану». Тому граматичний матеріал подається стисло, в основному у вигляді таблиць з прикладами. Тексти для читання теж невеликого розміру.

З практики викладання мови вже визначено приблизну кількість вправ, які студенти встигають виконати протягом аудиторних занять, та оптимальний набір вправ для закріплення лексичних та граматичних навичок. Дистанційне заняття загалом аналогічне аудиторному за обсягом матеріалу та часом його засвоєння.

Для закріплення вивченого матеріалу студенти виконують різні типи завдань:

– письмові завдання, наприклад, заповнення анкет і виконання тестів;

– усні завдання, наприклад, складання та вивчення діалогів, складання розповіді за лексичними моделями, тощо. Оскільки в межах дистанційних курсів відсутнє усне онлайнве спілкування, то тьютор нажалі поки не має можливості перевірити саме цей вид мовленнєвої діяльності студента.

Викладачі-розробники курсів та тьютори вважають, що найбільш ефективними є змішані заняття, в яких комбінуються дистанційна та аудиторна форми навчання (Blended Education): в межах дистанційного курсу надаються навчальні матеріали та виконуються письмові завдання і тести, а усні вправи бажано відпрацьовувати на аудиторних заняттях. Це обумовлено специфікою середовища «Веб-клас «ХІІІ»», в якому поки що неможливо забезпечити тренування таких видів мовленнєвої діяльності як аудіювання та усне мовлення, які для опанування мови є найважливішими компонентами.

Великою перевагою технології «Веб-клас «ХІІІ»» є надання можливості виконання найрізноманітніших тестів, а також їх автоматичної перевірки, що звільняє тьютора (викладача) від виконання рутинної одноманітної роботи, а студенту надає можливість одразу оцінити свій рівень засвоєння матеріалу і у разі необхідності повернутись до теорії, або наочно проконсультуватись з викладачем. В нашому курсі тести складено для перевірки засвоєних знань на кожному занятті, а також наприкінці модуля. Студент та викладач відразу бачать результати виконання тестів, що надає можливість оперативно зреагувати у разі необхідності та повторити відповідну частину граматичного матеріалу. Кількість тестових завдань досить велика, але студент виконує обмежену кількість завдань, вибраних комп'ютером у довільній комбінації з усієї бази даних. В середовищі «Веб-клас «ХІІІ»» закладено можливість виконання різних типів тестів: множинний вибір, підстановка, пошук відповідності, мережеві тести тощо. Це дозволяє урізноманітнити творчу активність студента.

Для підвищення привабливості курсу в ньому активно застосовуються фотографії та ілюстративний матеріал до тем, малюнки та анімація. Оскільки при дистанційній формі навчання студент позбавлений можливості спілкуватись з викладачем «наживо», то ми намагались «оживити» наш курс за рахунок введення численних діалогів, жартів, анекдотів, прислів'їв тощо, які виділяються спеціальними візуальними позначками для притягнення уваги.

В процесі підготовки матеріалів до введення в систему «Веб-клас «ХІІІ»» ми зіткнулися з необхідністю багаторазового виконання рутинних одноманітних операцій з форматування первинних матеріалів, підготовлених в редакторі «Microsoft Word», графічних редакторах, для переведення їх в HTML-код. Нами були розроблені певні прийоми та технології розмітки та організації наших матеріалів, які дозволили прискорити процес створення матеріалів у необхідному форматі. Наприклад, план заняття кожного розділу готувався у редакторі «Word» з повною HTML-розміткою; в окремому файлі зберігалися фрагменти HTML-коду: посилання на часто вживані символічні малюнки; фрагменти HTML-коду, де задаються колір таблиць, абзаців, тощо.

Слід зазначити, що створення дистанційних курсів потребує багато часу та зусиль. На розробку одного семестрового курсу було витрачено більш ніж 300 годин тільки роботи за комп'ютером.

Обсяг виконаних нами робіт склав: 28 щотижневих занять; 169 файлів з інформаційними матеріалами; було знайдено та відредаговано приблизно 90 тематичних фотографій та малюнків; розроблено 14 тестів загальним обсягом 243 завдання, 16 анкет для виконання письмових завдань; створено словник ключових слів загальним обсягом 32 словникові статті.

Досвід створення дистанційних курсів дозволяє зробити наступні висновки.

Впровадження дистанційних комп'ютерних технологій навчання набувають актуальності з огляду на об'єктивну ситуацію, що складається з вивченням іноземної мови у вищих технічних закладах нашої країни. Як відомо, кількість аудиторних занять іноземної мови скорочено. На наш погляд таке становище не сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців світового рівня. Але в умовах, що склалися, однією з можливостей є зміщення акценту на самостійну роботу студентів за допомогою дистанційних курсів. Однак виключення аудиторних занять з викладачем при вивченні мови є цілком неможливим. Тому вважаємо доцільним поєднання аудиторних занять, де викладач дає базові знання, напрями розвитку мовленнєвих навичок та здійснює контроль в основному усного мовлення, і дистанційних занять, де студент самостійно опановує поточний матеріал, а також може самостійно проконтролювати свої знання, використовуючи можливості автоматичного тестування.

Дистанційні курси мають деякі переваги над звичайним підручником: можливість швидкого пошуку інформації за допомогою гіперпосилань (замість гортання сторінок); можливість автоматичної перевірки тестів (замість очікування, коли це зробить викладач); наявність численних ілюстрацій, малюнків, фотографій тощо (відомо, що у друкованих виданнях автори часто обмежені у таких можливостях за браком місця і коштів).

Розробка дистанційних курсів є трудомістким тривалим процесом. Основний час витрачається не саме на підготування учбового матеріалу, а на опанування технології створення Веб-ресурсу і форматування даних. Хоча будь-який новий досвід і знання ніколи не є зайвими, вважаємо, що такі несумірні з результатом витрати часу є малоефективними.

Надіємось, що наш досвід зі створення дистанційних курсів з іноземної мови стане у пригоді й іншим викладачам-розробникам.

Список літератури: 1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: Вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт. – 273 с. 2. *Гульпа Л.* Загальноєвропейські тенденції розвитку сучасної мовної освіти в контексті рекомендацій ради Європи. / Л. Гульпа // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2008. – №5-6. – С.61. 3. *Эсаулов А.Ф.* Активизация учебно-познавательной деятельности студентов. / А.Ф. Эсаулов // М.: Высш. шк., 1982. – 223 с.

О.О. Ковтун, О.Я. Лазарева
**ДОСВІД СТВОРЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ КУРСІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ В СИСТЕМІ «ВЕБ-КЛАС «ХПІ»»**

Стаття присвячена підходу до створення дистанційних курсів з англійської мови співробітниками кафедри іноземних мов німецького технічного факультету НТУ «ХПІ». Розглядаються основні цілі та зміст дистанційного курсу, а також його переваги у порівнянні з паперовим підручником. Показано, що дефіцит аудиторного часу на вивчення англійської мови можна компенсувати за рахунок самостійної роботи у ВЕБ-класі.

Е.А. Ковтун, О.Я. Лазарева
**ОПЫТ СОЗДАНИЯ ДИСТАНЦИОННЫХ КУРСОВ ПО АНГЛИЙСКО-
МУ ЯЗЫКУ В СИСТЕМЕ «ВЕБ-КЛАСС «ХПИ»»**

Статья посвящена подходу к созданию дистанционных курсов по английскому языку сотрудниками кафедры иностранных языков немецкого технического факультета НТУ «ХПИ». Рассматриваются основные цели и содержание дистанционного курса, а также его преимущества по сравнению с бумажным учебником. Показано, что дефицит аудиторного времени на изучение английского языка можно компенсировать за счет самостоятельной работы в ВЕБ-классе.

О. Kovtun, O. Lazaryeva
**EXPERIENCE IN CREATING ENGLISH DISTANT COURSES WITHIN
“KHPI WEB-CLASS” COMPUTER SYSTEM**

The article deals with an approach to creating English distant courses by the members of the foreign languages chair of NTU “KhPI” German technological department. The main goals, contents, as well as the advantages of the distant course compared to a conventional paper textbook are discussed. It is shown that the lack of the lecture time for studying English can be compensated by self-education in the Web-class.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2011

УДК 82-83

*Гужва О.П. .
м. Харків, Україна*

СИМФОНІЗМ ПОЕТИЧНОЇ ДУМКИ